

Luxembourg, 25. juuni 2018
(OR. en)

10369/18

MOG 45
COPS 232
CFSP/PESC 601
COHAFA 51
RELEX 577
YEMEN 3

MENETLUSE TULEMUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Delegatsioonid

Eelmise dok nr: 10238/18, MOG 44, COPS 231, CFSP/PESC 600, COHAFA 50, RELEX 576, YEMEN 2

Teema: Nõukogu järeldused Jeemeni kohta
- Nõukogu järeldused (25. juuni 2018)

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järeldused Jeemeni kohta, mille nõukogu võttis vastu oma istungil 25. juunil 2018.

NÕUKOGU JÄRELDUSED JEEMENI KOHTA

1. EL kinnitab taas, et talle teeb äärmiselt tõsist muret olukorra jätkuv halvenemine Jeemenis ning asjaolu, et konflikti osapooled on laskunud sõjaliselt vastasseisu, viimati Al-Ḥudaydah' linnas ja selle ümbruses. Selle tulemusel on vaenutegevus süvenenud ning juba niigi katastroofiline humanitaarolukord on veelgi halvenenud. EL kordab, et konfliktile ei ole olemas ühtegi sõjalist lahendust, ning toetab kindlalt ÜRO peasekretäri Jeemeni erisaadikut Martin Griffithsit ja tema jõupingutusi leida kõnealusele konfliktile kaasav poliitiline lahendus. Selles kontekstis jätkab EL oma suhtlust kõikide konflikti osapooltega ning on valmis laiendama oma tegevust Jeemenis, sealhulgas humanitaarabi osutamist kõikjal riigis ning arenguabi kasutusele võtmist projektide rahastamiseks ülitähtsates sektorites. EL teatab, et talle teeb tõsist muret Jeemeni sisese poliitilise struktuuri killustumine. EL kinnitab taas, et on kindlalt pühendunud Jeemeni ühtsusele, suveräänsusele, sõltumatusele ja territoriaalsele terviklikkusele, ning esitab üleskutse, et kõik osapooled Jeemenis ja kogu piirkonnas neid väärtusi austaksid.
2. EL tuletab meelde oma eelmiseid Jeemenit käsitlevaid nõukogu järeldusi, eelkõige 3. aprilli 2017. aasta ja 16. novembri 2015. aasta järeldusi. Püsiva rahu saab saavutada üksnes läbirääkimiste teel, kus on tagatud kõikide asjaosaliste, sealhulgas kodanikuühiskonna, naiste ja noorte mõtestatud osalemine. Sellest tulenevalt toetab EL ÜRO erisaadiku jõupingutusi käivitada taas poliitiline protsess, eelkõige tema kavatsust alustada taas kaasavate poliitiliste läbirääkimistega niipea kui võimalik, et arutada ta poliitilist raamistikku, mis käsitleb järkjärgulist lähenemist üleminekuperioodi julgeolekule, ja poliitilist korda. ELile teeb muret, et hiljutised arengusuunad võivad õõnestada ÜRO juhitud jõupingutusi läbirääkimiste taastamiseks konfliktile poliitilise lahenduse leidmise eesmärgil, ning ta tervitab ÜRO otsusekindlust poliitilise protsessiga edasi minna, nagu teatas ÜRO erisaadik Martin Griffiths. EL kutsub kõiki osalisi üles hoiduma vaenutegevuse süvendamisest, käituma vaoshoitult, alustama kiiremas korras tööd kogu riiki hõlmava relvarahu kehtestamise nimel ning tegema ÜROga konstruktiivselt koostööd. EL esitab üleskutse tagada ÜRO erisaadikule täielik ja takistusteta juurdepääs kõikidele olulistele sidusrühmadele Jeemenis.

3. ELile valmistab tõsist muret sõjaliste operatsioonide hiljutine intensiivistumine Al-Ḥudaydah' linnas ja selle sadamas, sealhulgas koalitsiooni sõjaliste operatsioonide mõju tsiviilelanikkonnale. EL kutsub kõiki konflikti osalisi tungivalt üles tagama tsiviilelanike kaitse ja austama täiel määral rahvusvahelist humanitaarõigust, võimaldades muu hulgas takistusteta juurdepääsu humanitaarabile ja ohutu pääsetee sõjategevuse eest põgeneda soovijatele. Selles kontekstis tuleb EL meelde, et praegu ei leidu tõsiseltvõetavat alternatiivi Al-Ḥudaydah' sadamale kui vajalike kaupade ja humanitaarabi jaotuskeskusele, ning esitab kõikidele osalistele üleskutse tagada Al-Ḥudaydah' sadama kui humanitaarabi ja esmatähtsate kaubatarnete juurdepääsupunkti täielik ja tõhus toimimine.
4. EL mõistab hukka ballistiliste rakettide kasutamise al-Houthi mässuliste poolt Saudi Araabia Kuningriigi, sealhulgas tsiviilsihhtmärkide vastu ning Bab al Mandabi väina läbivate laevade vastu. EL väljendab sügavat muret ballistiliste rakettide ja ballistilise tehnoloogia leviku üle. Selline tegevus süvendab pingeid piirkonnas ning ohustab Jeemeni naabrite, sealhulgas Aafrika Sarve piirkonna ohutust ja stabiilsust, meresõiduvabadust, eelkõige Punase mere piirkonnas, ja ülemaailmset merekaubandust. EL võtab murega teadmiseks ÜRO ekspertide rühma järeldused Jeemenit käsitleva aruande kohta, milles tuvastati ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsiooni 2216 punktiga 14 kehtestatud relvaembargo rikkumisi.
5. ELi jaoks on kriitilise tähtsusega stabiilsuse saavutamine kõnealuses piirkonnas. EL tõhustab oma Jeemeniga seotud jõupingutusi ning on pühendunud laiaulatuslikule ja strateegilisele lähenemisele, mis hõlmab kõiki olulisi piirkondlikke osalisi. EL ja selle liikmesriigid tegelevad aktiivselt piirkondlike osaliste kaasamisega, sealhulgas tõhustatud poliitiliste konsultatsioonide kaudu, et toetada ÜRO peasekretäri Jeemeni erisaadiku jõupingutusi edendada konflikti lõpetamiseks laiapõhjalise kokkuleppe saavutamist. EL kutsub taas kõiki rahvusvahelisi ja piirkondlikke osalisi üles tegema Jeemeni konflikti osapooltega konstruktiivset koostööd, mis võimaldaks konflikti leevendada ja läbirääkimiste teel kokkuleppele jõuda.

6. EL kordab, et mõistab karmilt hukka rünnakud tsiviilisikute vastu, ning kordab oma tungivat üleskutset kõigile osapooltele tagada tsiviilelanike kaitse ning järgida rahvusvahelist humanitaarõigust ja inimõigusi käsitlevat rahvusvahelist õigust, sealhulgas pidada kinni tsiviilelanike ja võitlejate vahel vahet tegemise, samuti tsiviilobjektide ja sõjaliste eesmärkide vahel vahet tegemise ja proportsionaalsuse põhimõtetest ning kasutada vaenutegevuse läbiviimisel ettevaatust. ELile valmistab sügavat muret käimasoleva vaenutegevuse mõju, sealhulgas tihedalt asustatud piirkondade pommitamine, linnade piiramine, jalaväevastaste miinide ja kobarlahingumooni kasutamine ning rünnakud, mille tagajärjel hävib tsiviiltaristu, sealhulgas koolid, meditsiinasutused, elamurajoonid, turud, veesüsteemid, sadamad ja lennujaamad. Nende õiguste rikkumise eest vastutusele võtmise tagamine on oluline osa protsessist, mille eesmärk on leida praegusele konfliktile püsiv lahendus. EL kutsub kõiki konflikti osapooli üles lõpetama laste värbamise sõduriteks ja teised laste vastu toime pandud rasked rikkumised, millega rikutakse kohaldatavat rahvusvahelist õigust ja standardeid. EL kutsub kõiki osapooli üles vabastama lapsed, kes on juba sõduriteks värvatud, ning tegema koostööd ÜROga nende rehabilitatsiooniks ja taasintegreerimiseks nende kogukondadesse. Samuti kutsub EL konflikti kõiki osapooli üles võtma kõik vajalikud meetmed, et vältida relvastatud konfliktides vägivalla kõigi vormide, sealhulgas seksuaalse ja soolise vägivalla kasutamist ning neile reageerida.
7. EL kordab oma tungivat üleskutset kõigile konflikti osapooltele võtta vajalikke meetmeid, et tagada tõhus, erapooletu ja sõltumatu juurdlus kõigi väidetavate inimõiguste rikkumiste ja kuritarvituste üle ning rahvusvahelise humanitaarõiguse väidetavate rikkumiste üle, tehes seda kooskõlas rahvusvaheliste standarditega ning selleks, et lõpetada karistamatus. Sellega seoses toetab EL ÜRO Inimõiguste Nõukogu resolutsiooni A/HRC/36/31 täielikku rakendamist, millega luuakse silmapaistvate rahvusvaheliste ja piirkondlike ekspertide rühm. Me kutsume kõiki osapooli üles tagama rühmale täieliku ja läbipaistva juurdepääsu ning koostöö, mis võimaldab rühmal oma mandaati täita. Samuti innustame ÜRO inimõiguste ülemvoliniku bürood jätkuvalt osutama tehnilist abi riiklikule komisjonile.

8. Samuti valmistab ELile muret kuritegelike ja terroristlike rühmituste, sealhulgas Araabia poolsaare Al Qaeda ja Da'eshi järjest suurenev kohalolek Jeemenis ning ta mõistab kõige karmimalt hukka kõik terrorirünnakud. EL kutsub Jeemeni valitsust tungivalt üles täitma oma kohustusi võitluses terrorirühmitustega, kes praegust ebastabiilset olukorda ära kasutavad. On eriti oluline, et kõik konflikti osapooled võtaksid otsustavaid meetmeid selliste rühmituste vastu.
9. Jeemenis käimasolev konflikt kestab neljandat aastat ning on põhjustanud maailma suurima humanitaarkriisi: rohkem kui 22 miljonit inimest (80 % elanikkonnast) vajavad humanitaarabi või kaitsealast toetust. Üle 10 miljoni inimese jaoks on abi hädavajalik. Üle 2 miljoni inimese on muutunud riigisiseseks põgenikuks. Käimasolev vaenutegevus mõjutab eriti haavatavas olukorras olevaid inimesi, naisi ja lapsi. Humanitaarkogukonna jõupingutustele vaatamata on Jeemenis üle 17 miljoni inimese toiduga kindlustamata, neist rohkem kui kaheksa miljonit inimest kannatab tõsise toiduga kindlustamatuse all ning on nälgasuremise ohus. Humanitaarkriisi on veelgi süvendanud oluliste avalike teenuste osutamise katkemine, eelkõige tervishoiu, kanalisatsiooni ja hariduse valdkondades. Seda silmas pidades tervitab EL ÜRO 2018. aasta Jeemeni humanitaarreageerimiskava ning väljendab rahulolu tulemuste üle, mis saavutati 2018. aasta Jeemeni kõrgetasemelise rahastajate kohtumisel, mille kutsusid Genfis kokku ÜRO ning Rootsi ja Šveitsi valitsused ning mille raames lubasid rahvusvahelised abiandjad eraldada üle 2 miljardi USA dollari. EL kutsub kõiki abiandjaid üles kiiresti täitma oma lubadusi ja suunama oma toetuse ÜRO 2018. aasta Jeemeni humanitaarreageerimiskava kaudu, mis on osa rahvusvahelisest koordineeritud reageerimisest kriisile.

10. EL on kindlalt otsustanud jätkata elupäästva abi osutamist kõigile abivajavatele inimestele Jeemenis. Samal ajal jagab EL ÜRO ja teiste abiandjate muret humanitaarruumi jätkuva kahanemise üle, mida tõendavad raskused seoses viisade ja lubadega, humanitaartöötajate ahistamine, hirmutamine ja nende vastu suunatud rünnakud, kontrollpunktide levik ja omavolilised kinnipidamised, abi konfiskeerimine ja alusetu maksustamine tolliametnike poolt või programmide tühistamine, mis hõlmab ka vaktsineerimiskampaaniaid. EL kutsub kõiki osapooli üles tegema humanitaarabi andjatega heas usus koostööd, tagamaks et Jeemeni elanikud saaksid juurdepääsu abile, mida nad hädasti vajavad. EL kutsub kõiki konflikti osapooli üles täitma oma kohustusi rahvusvahelise humanitaarõiguse raames, et võimaldada ja hõlbustada humanitaarabi tarnete ja humanitaartöötajate turvalist, kiiret ja takistamatut juurdepääsu kõikidele abivajavatele inimestele kõikides konfliktist mõjutatud kubernerkondades. EL rõhutab, et humanitaarabi tuleb kohale toimetada täielikus kooskõlas humaansuse, neutraalsuse, erapooletuse ja sõltumatuse põhimõtetega, võttes aluseks vajadused, ja mõistab hukka kõik katsed takistada selle osutamist. EL rõhutab, et vajalik on abiandjate tegevuse tõhus ja tulemuslik kooskõlastamine.

11. Samuti on EL väga mures mõju üle, mida kommerts- ja humanitaarkaupade impordi juurdepääsupiirangud avaldavad humanitaarolukorrale, ning kutsub kõiki konflikti osapooli üles võimaldama ja hõlbustama turvalist, kiiret ja takistamatut juurdepääsu kauba- ja humanitaartarnetele, sealhulgas imporditud toidule, kütusele ja meditsiinitarvetele. Väga oluline on tagada kõigi Jeemeni sadamate ja lennujaamade, mis hõlmab ka Al-Ḥudaydah' ja Saleefi sadamaid ja Ṣan'ā' lennujaama, täielik ja jätkuv avamine kogu kommerts- ja humanitaarkaupade impordile, samuti meditsiinilisele evakuatsioonile ja kommertslendudele. EL rõhutab, kui oluline on kaubalaevade tõhusa ja õigeaegse teenindamise (sealhulgas tankimise) tagamine, ning toetab täielikult ÜRO kontrollimehhanismi (UNVIM) jätkamist, selle volituste täielikku ja takistusteta täitmist ning kaalub selle tugevdamist. UNVIMi tulemuslikuks toimimiseks ja oma mandaadi täitmiseks on vaja Jeemeni koalitsiooni ja valitsuse täielikku koostööd. EL kutsub eelkõige koalitsiooni üles tagama, et UNVIMi poolt juba kontrollitud laevadel võimaldatakse kiiresti jõuda nende sihtsadamasse Jeemenis. EL kutsub taas üles täielikult rakendama ÜRO Julgeolekunõukogu poolt kehtestatud sihipärast relvaembargot. Sellega seoses kordab EL, et rangelt tuleb kohaldada relvaeksporti käsitlevas ühises seisukohas 2008/944 sätestatud reegleid.
12. EL väljendab muret teadete üle, mille kohaselt ei saa inimesed kasutada usu- ja veendumusvabadust, mis on hõlmanud ka diskrimineerimist, ebaseaduslikku kinnipidamist ja vägivalla kasutamist. Erilist muret valmistavad usuvähemuste vastu suunatud rünnakud. Samuti on ohus sõnavabadus, laekunud on teateid ajakirjanike vahistamiste kohta. Samuti väljendab EL muret usaldusväärsete teadete üle, mille kohaselt kasutatakse Jeemeni valitsuse kontrolli all olevatel aladel salajasi vanglaid.

13. EL on sügavalt mures selle pärast, et Jeemeni majandus on kokkuvarisemise äärel. Riigi SKP on vähenenud rohkem kui poole võrra alates konflikti algusest 2015. aastal ja umbes 40 % majapidamistest on teatanud esmaste tulude allika kaotusest. Humanitaarkriisi eestvedajateks on olnud majanduskriis, avalike teenuste kokkuvarisemine, lohkav inflatsioon, eelkõige esmatarbekaupade hindade tõus (toiduainete hinnad on tõusnud 30 %) ja Jeemeni riaali devalveerimine, mille väärtus on vähenenud poole võrra. Kuni 1,4 miljonile Jeemeni avaliku sektori mittesõjaväelisele töötajale lõppes korrapärane töötasu maksmine 2016. aasta lõpus, mis takistab neil ja nende poolt ülalpeetaval 5,6 miljonil inimesel hankida endale regulaarselt toitu või ravimeid. Kuna avalikele teenistujatele palka ei ole makstud, töötavad ainult pooled Jeemeni tervishoiuasutustest ning vee- ja kanalisatsioonisüsteeme ei ole korras hoitud. Seetõttu kutsub EL Jeemeni valitsust üles tasuma kogu riigis kiiresti avalike teenistujate palgad, sealhulgas maksevõlgnevused, eelkõige nendele teenistujatele, kes töötavad elutähtsates sektorites nagu haridus, tervishoid ja kanalisatsioon, ning haldama oma tulusid ja kontosid vastutustundlikult ja läbipaistvalt, tagades muu hulgas Jeemeni keskpanga parema ja erapooletu toimimise kõigi Jeemeni elanike huvides.
14. EL jätkab arenguabi andmist Jeemenile, prioriseerides sekkumised, mis on suunatud riigi stabiliseerimisele, osutades tehnilist oskusteavet, väljaõpet, juhendamist ning mitterahalist abi sidusrühmadele kogu riigis. EL töötab stabiilsetes piirkondades kohalike omavalitsustega, et edendada vastupanuvõimet, aidata säilitada põhiteenuste pakkumist ja edendada kogukondade jätkusuutlikku elatise teenimist, eriti nende elanike puhul, kes kannatavad pikaleveninud sundrände mõju all. Meetmed on suunatud eelkõige sellistele valdkondadele nagu tervishoid, toit ja maapiirkondade toimetulekuvõime. EL tagab täieliku vastastikuse täiendavuse ja koostoime humanitaar- ja arenguabi vahel, tehes seda kriisile reageerimise, kiire taastamise, vastupanuvõime ja stabiliseerimise meetmete raames.